

Kritik av trotskisternas Portugal-linje

I tidskriften *Fjärde Internationalen* 1/76 finns ett svar (*Allt är förlorat – utom äran? Ett svar till Förbundet Kommunist*) till nedanstående artikel. Svaret ingår i artikelsamlingen [Om Förbundet Kommunist](#) (Om FK).

Högerns och sossarnas november-kupp har trotskisterna framför allt utnyttjat för att angripa den revolutionära vänstern.

En ärelös historia

Om trotskismen och Portugal 1975

Den 12 december illustrerade trotskisternas tidning *Internationalen* en artikel om Portugal med en stor instruktionsbild på en 9 mm Walther-pistol av det slag som används i den portugisiska armén. Varför? Jo, omtalade bildtexten, detta var en ”bild ur PRP-BRs ’upprorsmanifest’ som publicerades under de senaste kupphändelserna”.

Bilden verkar bekräfta Internationalens beskrivning av vänsterns roll i vad som hände i Portugal dom svarta dagarna kring den 25 november: PRP-BR och MES, dom ledande organisationerna i den revolutionära fronten FUR, bär en stor del av ansvaret genom sin ”ultravänsteristiska äventyrspolitik”. Värst var PRP-BR, som hade den ”militaristiska och kupppartade inställningen” att ”det enda som fattades för upproret var tekniska förberedelser”. Man gav ut ett ”manifest som i hetsande ordalag slår fast att upproret står på dagordningen”. Under kuppdagarna gav man, tillsammans med MES, ut ett ”flygblad som förespråkade ett maktövertagande”.

Det hela verkar bekant på något sätt. Påminner det inte om Mario Soares’, högermilitärernas och borgarpressens försök att rättfärdiga högerkuppen den 25 november: En misslyckad vänsterkupp som slogs tillbaka. *Internationalen* är visserligen mer nyanserad. Men gemensamt är fördömandet av ”vänsterns kuppakare”. Och bilden är till för att bekräfta: Kan det var annat än kuppakare som ger ut ett hetsande upprorsmanifest med en kuslig bild på en pistol?

Det är bara det att bilden är förfalskad. Tittar man noga på bilden, ser man att det står något överst: ”14 de Novembro – Revolucao – Página 15.” Det betyder, att bilden är hämtad från sidan 15 i PRPs veckotidning *Revolucao* den 14 november – elva dagar före ”de senaste kupphändelserna”. Den ingår i en serie med instruktiva bilder på dom vanligaste vapnena, som tidningen haft under hösten. I en period när hela vänstern (inklusive trotskisterna) verkade för arbetarklassens beväpning, är det ju inte något konstigt med att en vänstertidning försöker komplettera med lite praktiska tips i denna fråga.

Något ”upprorsmanifest” är bilden således inte hämtad ur.

I samma nummer av *Revolucao* finns däremot ett manifest som handlar om det väpnade upproret. I *ArbetarKamp* den 9 december återgav jag en kärnpunkt i detta manifest:

– En militär vänsterkupp skulle snabbt lida nederlag. Genom att byta ut folk i statsapparaten kan man inte lösa dom ekonomiska och sociala problemen. För att kunna göra det måste dom arbetande massorna medverka. Inte för att applådera en grupp vänsterofficerare, utan som dom verkliga huvudpersonerna i en revolutionsprocess.

Är detta militaristisk och kupppartad inställning, som säger att endast tekniska förberedelser återstår? Nej. Men Internationalen förvränger innehållet, stoppar in en bild från ett annat sammanhang, och ett tu tre har man fått ihop det: ”Upprørsmanifestet”.

Sånt kallas lögn och bedrägeri. Det fordrar en rättelse i Internationalen, och en ursäkt. Är allt bra sedan? Nej. För syftet med lögnen är att underbygga en felaktig analys, en felaktig politisk linje. Det är egentligen den vi är intresserade av.

I detta nummer av *Kommunist* finns en lång artikel av kamrat FN om utvecklingen i Portugal. Även om jag tycker att slutet kunde utvecklats mer, är det för övrigt en bra analys. Genom att den ger en riktig bild av utvecklingen blir den en bra bakgrund för att tillbakavisa felaktiga idéer. Syftet med min artikel är att bygga på den genom att direkt ta upp några av trotskisternas viktigaste argument i Portugal-frågan. Varför?

Fram till den 25 november var Portugal ett land i Västeuropa, där den socialistiska revolutionen var en näraliggande möjlighet. Det gjorde både soldaritetsarbetet och arbetet med att dra lärdomar från Portugal brännande viktiga. Och så är det fortfarande, fast vänstern nu drabbats av ett bakslag där.

I det arbetet har *Förbundet Kommunist* hela tiden konfronterats med trotskisterna i *KAF/RMF*. Dom har liksom vi tagit ställning för den revolutionära sidan i Portugal. Men dom har, i stort sett, vägrat att ställa upp i solidaritetsarbetet. Och dom har, i sina omfattande skrivelser om Portugal, fört fram en mängd felaktiga linjer och sett som en av sina huvuduppgifter att rikta hårda angrepp mot Förbundet Kommunist.

Både för det politiska klargörandets skull, och för att bereda marken för ett bättre solidaritetsarbete, kan det därför ha betydelse att direkt ta upp trotskisternas argument.

Jag ska ta upp fyra avgörande fel i trotskisternas linje:

- Inställningen till officersrörelsen MFA.
- Inställningen till partierna, och särskilt socialistpartiet PS.
- Inställningen till den revolutionära vänstern.
- Inställningen till solidaritetsarbetet.

MFA, borgarklassen och folkmakten

”MFA är i dag en del av den borgerliga statsapparaten och dess viktigaste uppgift är att garantera det kapitalistiska produktionssättet”. Så skrev Internationalen den 30 maj 1975. Och den 22 augusti publicerar man en resolution från ”fjärde internationalens” sekretariat: ”Inte någon del av MFA har brutit mot bourgeoisin”. Detta har varit trotskisternas genomgående syn på officersrörelsen MFA under alla skeden av utvecklingen. Den stat som MFA kontrollerade kallade man *bonapartistisk*, vilket man själv uttyder så här: ”En borgerlig diktatur stödd på delar av statsbyråkratin och armén” 12/9).

Det unika med situationen i Portugal var emellertid, som FN beskriver i sin artikel, att borgarklassen efter fascismens störtande misslyckades med att etablera sin statsapparat. Istället fick MFA (som började som en småborgerlig proteströrelse inom krigsmakten, och aldrig omfattade mer än en liten, förhållandevis progressiv del av officerskåren) fungera som ställföreträdande stat, och blev som sådan mycket känslig för klasskampens utveckling.

Detta framgår klart om man ser på fakta: Den väldiga massmobilisering som följde på högerens misslyckade kuppöversök den 11 mars ledde till att MFA snabbt nationaliserade bankväsendet och halva industrin – nationaliseringar som i det läget, som svar på kraven från en aktiv massrörelse, kom att till stor del verkställas under arbetarkontroll och betyda ett stort steg framåt i utvecklingen. Höjdpunkten i MFAs radikaliserings var MFA-församlingens beslut den 8-9 juli om ”Alliansen mellan MFA och folket” – ett dokument som genom sitt klara stöd åt folkmakten spelade en viktig roll för att denna skulle byggas ut och samordnas.

Dessa obestridliga fakta, att MFA var känsligt för massrörelsens tryck, och att MFAs radikala beslut i sin tur påskyndade massrörelsens utveckling, blir obegripliga om man som trotskisterna envetet tuggar vidare på fraserna att MFA utövade en ”borgerlig diktatur”. För att få dessa fraser att ”stämna” med verkligheten var trotskisterna hela tiden tvungna att nedvärdera betydelsen av MFAs radikala beslut. När det gällde ”Alliansen mellan MFA och folket” var således det viktiga för KAF ingalunda det som var viktigt i Portugal – att den auktoritativa MFA-församlingen gav en viktig impuls för att sprida och utveckla folkmakten. Nej, det viktiga för dom blev istället att inpränta det löjligt självklara: Att det fanns begränsningar i dokumentet, att det inte var en fullfjädrad marxist-leninistisk skiss till ett arbetarrådssystem. Precis som om någon hade förväntat sig detta! Precis som om någon hade trott att officersrörelsen var den marxist-leninistiska förtruppen!

Det är ingen tillfällighet att borgarklassen, med socialistpartiet PS som spjutspets, inledde sin våldsamma offensiv för att splittra MFA dagen efter det att MFA-folket-dokumentet antagits. Dom insåg mycket väl, att när MFA med sin auktoritet ställde sig bakom folkmaktsuppbygget, så påskyndades en utveckling som skulle lägga grunden för en proletär statsapparat och snart göra etablerandet av en borgarmakt till en omöjlighet. KAF saknade denna förmåga att placera dokumentet i sitt historiska sammanhang, och ägnade istället sina krafter åt att förfasa sig över att dokumentet inte motsvarade idealbilden av den färdiga arbetarmakten. I denna strävan hade man i början god hjälp av en felöversättning av ett viktigt citat i dokumentet (Internationalen 15/8). Men även sedan jag i ArbetarKamp 18/8 avslöjat felöversättningen framhärdade trotskisterna i sin linje.

Detta om trotskisternas analys av MFA. Viktigare är kanske, att den ledde till en felaktig politisk linje, som hade varit katastrofal om någon viktig politisk kraft i Portugal försökt tillämpa den. Sammanfattningsvis gick den ut på att i alla lägen försöka avskaffa eller minska MFAs inflytande, och att splittra MFA.

Den 23 maj citerar Internationalen en portugisisk trotskist från LCI, som kräver att alla militärer ska lämna regeringen, liksom det reaktionära partiet PPD. Kvar skulle då bli Soares' socialistparti och kommunistpartiet PCP. Och under hela sommaren och hösten har man drivit linjen: Splittra MFA! Alternativen har varierat, från en ”arbetarregering” av PS och PCP till en regering vald på en nationell folkförsamling av folkmaktsorganen. I inget av alternativen skulle någon del av MFA ha någon plats.

I verkligheten skulle emellertid det första alternativet betytt en *avsevärt mer reaktionär regim* än den MFA ledde från mars till MFAs upplösning. Den skulle dominerats av PS, som är svuren motståndare till allt vad folkmakt heter. Ja mer än så: Eftersom krisen i Portugal inte medger en traditionell borgerlig demokrati, skulle den leda vidare till en brutal högerdiktatur. Projektet att ersätta militärerna med civila politiker från dom största partierna är just vad borgerligheten syftar till sedan länge, och vad den också är på väg att lyckas med nu efter högerkuppen den 25 november.

Det andra alternativet var *blåögd idealism*. Problemet var nämligen just att folkmakten inte var tillräckligt utvecklad för att kunna vara ett nationellt maktalternativ. Den hade inte hunnit så långt att det var möjligt att sammankalla någon nationell folkförsamling, eller genomföra

dom andra välmentade förslag trotskisterna ställde, t.ex. i en resolution från "Fjärde Internationalen" sekretariat i Internationalen 12/9: Upprätta monopol på utrikeshandeln, fördjupa jordreformen, genomföra en planering, osv, osv...

Detta är ju bara vackra önskelistor. För frågan stod så här: Hur ska folkmakten kunna utvecklas så långt att den kan bli arbetarnas organ för att ta makten? Under sommarens kris var det helt klart, att ett MFA som stödde folkmaktsuppbygget var en övergångslösning som hjälpte folkmakten att utvecklas. Splittring och upplösning av MFA innan folkmakten var tillräckligt stark, betydde däremot som vi nu tydligt sett ett hot mot hela den ännu bräckliga folkmakten.

Självklart måste en splittring av MFA komma förr eller senare. Men den skulle varit önskvärd först när det fanns ett starkt alternativ, så att splittringen kunde skett på vänsterns villkor. Borgarna försökte, och lyckades, med att splittra och krossa MFA innan dess. Det blev en splittring på den tidpunkt borgarna valt. Och genom sitt dogmatiska krav på "splittring av MFA i alla lägen" kom KAF att stämma in i borgarnas kör.

Ett helhjärtat arbete på att bygga upp alternativet, folkmaktsorganen och den revolutionära förtruppen, och samtidigt en förståelse för MFAs progressiva roll i ett visst historiskt läge och ett arbete för att utifrån och inifrån påverka MFA i radikal riktning: Det var den linje som mest mogna organisationerna i den portugisiska vänstern, MES och PRP-BR, förde, och den linje Förbundet Kommunist stödde. MFA-folket-dokumentet var t.ex. inte bara resultatet av massrörelsens tryck, utan också av dom förslag som officerarna från MES och PRP drev i MFA-församlingen. Det var inte fråga om att "förlita sig på officerarna", som KAF anklagat dom och oss för. Det var fråga om att bygga sin politik på en konkret analys, istället för att några envetet upprepade allmänna fraser.

Enhetsfront med Soares?

Har trotskisterna en negativ syn på MFA, så ser dom desto positivare på socialistpartiet PS. Det kallas genomgående "Portugals största arbetarparti", och har följaktligen i alla lägen rekommenderats som en lämplig samarbetspartner för revolutionärerna i olika former av enhetsfronter. Ja, det är t.o.m. så att revolutionärernas vägran att erbjuda samarbete med Mario Soares var den viktigaste punkten i trotskisternas kritik av den revolutionära fronten FUR under hösten (se t.ex. Internationalen 17/10).

KAF har helt enkelt slagit i den trotskistiska regelboken: PS är socialdemokratiskt, och således ett arbetarparti. Med arbetarpartier ska proletära enhetsfronter ingås, ty detta har Trotskij sagt. Saken är klar!

Än en gång har emellertid trotskisterna låtit sina ord skymma verkligheten. PS är nämligen inte i någon mening ett arbetarparti. Det bildades 1973 av exilpolitiker i Västtyskland, och saknar organiserad förankring i Portugals arbetarklass. Den enda organiserade arbetarfraktionen lämnade partiet redan i slutet av 1974 och bildade vänsterpartiet FSP. Under valet i april fick partiet tack vare sina radikala fraser ett betydande passivt stöd från många arbetarväljare. Men när partiet från sommaren klart profilerade sig som motståndare till en progressiv utveckling föll detta stöd bort, till förmån för ett ökat stöd från småbourgeoisin och mellanskikten. Detta har gjort att partiet nu helt kunnat kasta sin arbetarvänliga mask: På ett möte i Lissabon strax innan högerkuppen i november hetsade Mario Soares mot arbetarnas lönekrav "för att dom drabbar medelklassen".

Vad gäller klassförankringen är således PS ett helt annat slags parti än t.ex. svenska SAP eller dom tyska socialdemokrater Trotskij talade om.

Vad gäller politiken är PS ett heltigenom borgerligt parti. Ja mer än så: Det var PS som blev spjutspetsen i borgarklassens offensiv mot den revolutionära utvecklingen. Den ekonomiska och politiska krisen ger inget utrymme för den borgerliga demokratiska lösning PS helst önskar.

I det läget har det visat sig, att PS såsom borgerligt parti ingalunda skyggar för rent reaktionära åtgärder. Alltifrån angrepp mot folkmakten till hyllningsdemonstrationer till fascisten Jaime Neves och hans commandos, till aktiv medverkan i högerkuppen den 25 november med allt vad den inneburit av utrensning och fängslande av vänsterfolk, frisläppande av gamla fascister och PIDE-agenter, presscensur, dödsdjutning av demonstranter, osv.

Det var dessa fakta som gjorde, att FUR aldrig riktade några samarbetsinbiter till PS-ledningen. Någon organiserad arbetarbas stod inte att vinna där. Dom arbetare som passivt stödde PS skulle vinnas genom att organiseras i folkmaktsuppbygget och dom revolutionära mobiliseringarna, och där var inte PS närvarande som organisation.

Några utsikter att få PS-ledningen att gå med på något enda viktigt progressivt krav fanns inte – hur skulle det kunna finnas när huvudfrågan gällde folkmakten och partiet gjort just folkmakten till den främsta skottavlan i sin offensiv? Skulle då PS-ledningens avvisande av ett samarbetserbjudande vara just det som inför hela arbetarklassen skulle avslöja dess reaktionära karaktär? Vackra tanke! Hur är den arbetare funtad, som inte reagerar för dom högst påtagliga reaktionära åtgärder han dagligen möter från PS och den PS-dominerade 6e regeringen, men plötsligt vaknar till insikt bara för att Mario Soares vägrar underteckna ett papper från FUR med begäran att han ska ingå i en proletär enhetsfront och stödja folkmakten? Denne arbetare är förvisso en skrivbordsfantasi. Det hela hade i själva verket inte varit mer uppseendeväckande än om Wallenberg vägrat skriva under ett uttalande till stöd för proletariatets diktatur.

I den mån trotskisternas analys skulle fått någon genomslagskraft i Portugal (nu stöddes den inte ens av dom portugisiska trotskisterna i LCI) hade den fått som effekt en skönmålning av socialistpartiet, vilket hade försvårat ett avslöjande av dess verkliga roll. I Sverige betydde KAFs linje i denna fråga, att man vägrade ställa upp i solidaritetsarbetet för FUR.

Några ord också om trotskisternas syn på *kommunistpartiet PCP*. Detta jämföras genomgående med PS – båda är ju ”arbetarpartier”. ”Inte ett dugg bättre än socialistpartiet är Alvaro Cunhals stalinistiska parti”, skriver t.ex. Internationalen 15/8.

I verkligheten är det emellertid så, att PCP i *motsats* till PS verkligen är ett *arbetarparti*, i den meningen att det har en fast organiserad förankring i arbetarklassen sedan årtionden tillbaka. Politiskt är PCP, fortfarande i *motsats* till PS, ett *reformistiskt* parti.

Därför har PCP fört en annan politik än PS. Man har inte attackerat folkmakten, utan istället försökt integrera den och utplåna dess revolutionära drag, och man försvarade MFA mot borgarnas splittringsmanövrer. Dels för att man arbetade för ett reformistiskt projekt, och dels för att man har en radikal och aktiv medlemsbas i arbetarklassen att ta hänsyn till.

Därför gjorde vänsterorganisationerna i FUR den bedömningen, att det fanns en möjlighet att driva PCP vänsterut, att tvinga PCP att medverka i en övergångslösning tills det revolutionära alternativet var moget. Styrkeförhållandena gjorde, att detta bara blev möjligt vid några sporadiska tillfällen – i samband med vissa mobiliseringar, och i fronten FUR under några dagar i augusti. Men det var en riktig taktik att behandla PCP på ett annat sätt än PS – givetvis utan att för den skull betrakta PCP som något revolutionärt parti.

Vad man kan kritisera dom portugisiska revolutionärerna för är däremot, att dom inte tillfullo insåg PCP-reformismens styrka som nationell politisk kraft, och hade falska illusioner om att PCP-ledningen lätt skulle spelas över i ett uppsving. Detta erkänner MES och PRP delvis själva idag. Även vi har ibland underskattat PCP-reformismens nationella styrka. Men lösningen var ingalunda att som trotskisterna fösa in PCP i samma fålla som det öppet kontrarevolutionära PS.

Trotskisterna och FUR

När Internationalen för första gången presenterade *den revolutionära vänsterfronten FUR*, den 17 oktober, var det genom ett häftigt angrepp på FURs plattform. Detta är betecknande för KAFs ansvarslösa inställning till Portugals revolutionära vänster. Istället för att betona det riktiga och nödvändiga i att sex vänsterorganisationer lyckats enas för att möta höger-offensiven, blir huvudsidan kritik mot plattformen för denna enhet.

KAF har också vid många tillfällen riktat häftig kritik mot dom drivande organisationerna i FUR. MES och PRP-BR – en kritik som kulminerat efter högerkuppen, då trotskisterna stämmer in i borgarnas hets mot "kuppmakarna från vänster". Eftersom KAF utnämnt dessa organisationer till "Förbundet Kommunist broderorganisationer", riktar sig denna kritik även mot Förbundet Kommunist.

I ArbetarKamp den 13 oktober skrev vi: "Förbundet Kommunist har nära kontakter och samarbete med två vänsterorganisationer i Portugal: MES och PRP-BR. Det är dessa två som, enligt vårt uppfattning, visat störst politisk klarsyn och störst förmåga att driva dom revolutionära krafterna framåt. Dom motsättningar som givetvis finns mellan MES och PRP-BR anser vi idag inte vara av den arten, att det skulle vara vare sig nödvändigt eller riktigt att ta ställning för endast en av dessa båda organisationer."

Varken mer eller mindre. Vi samarbetar med och stödjer dessa organisationer därför att dom är dom viktigaste krafterna i Portugals revolutionära vänster som står nära en politik vi bedömer som korrekt.

Det betyder inte att dom skulle vara något slags programmatiska kopior till vår organisation. Vi har bedömt organisationernas roll och insatser i klasskampen och deras utvecklings-möjligheter. I flera frågor, t.ex. synen på leninismen och partibygget, har MES och PRP ståndpunkter som mer eller mindre skiljer sig från Förbundet KOMMUNIST, liksom dom f.ö. skiljer sig inbördes.

Den revolutionära vänstern i Portugal består av mycket unga organisationer. Dom har antingen bildats eller förändrats kraftigt efter fascismens fall den 25 april 1974. Sedan dess har hela tiden klasskampens praktik stått i förgrunden. Den blixtnabba utvecklingen medgav ingen tid till grundlig politisk och teoretisk konsolidering. Dom revolutionära organisationerna i Portugal har en oändligt mycket rikare praktisk revolutionär erfarenhet än våra organisationer i Sverige. Men den politiska analysen blev ofta betydligt mindre avancerad än praktiken. Trots dessa svåra förhållanden har både MES och PRP utvecklats mycket dynamiskt och positivt.

Slutligen: En kommunistisk organisation med ansvar kan inte vänta med samarbete och solidaritet till dess att "Den Perfekta Leninistiska Organisationen" vuxit fram. I en så viktig revolutionär process som den portugisiska är det självklart för oss att ge allt stöd till dom mest progressiva politiska krafterna, samtidigt som vi hela tiden för fram våra egna ståndpunkter och bedömningar till dom.

Att upprepa detta klagörande betyder inte att vika undan för trotskisternas kritik. Deras kritik av MES, PRP och FUR blir nämligen inte riktigare för det.

Vad gäller vänsterns syn på MFA, PS och PCP, så har jag redan bemött trotskisternas argument. Kvar står anklagelsen för ”kuppmakeri”, för att ”ställa det väpnade upproret på dagordningen”.

Trotskisterna, både i Portugal och Sverige, förordnade en defensiv linje: Först skulle folkmaktsorganen utvecklas, stärkas och samordnas, och sedan, när detta var fullbordat, skulle dom ta makten. Detta vore naturligtvis alldeles utmärkt – förutsatt att det var en idealmodell man rörde sig i, förutsatt att man inte behövde ta någon hänsyn till motståndarsidan eller till den ekonomiska, politiska och sociala krisen. Kort sagt, förutsatt att det var dröm och inte verklighet.

Folkmaktsorganen var ännu inte tillräckligt starka för att bli den nya makten. Men samtidigt var läget, som FN visar, sådant att varje konfrontation kom att beröra frågan om den politiska makten, och kunde lätt utvecklas till den stora konfrontationen om makten – vare sig revolutionärerna ville det eller inte. Varje defensiv från vänstern skulle ge borgarna utrymme för att etablera sin statsapparat och göra slut på den förrevolutionära perioden – det visar högerkuppen i november, då vänstern inte kunde svara på borgarnas attack.

Istället för ett lugnt uppbygge av folkmakten, var vänstern tvungen att gå till offensiv med otillräckliga styrkor. Man var tvungen att ha ett alternativ för den politiska makten, trots att förutsättningarna för en socialistisk revolution inte var omedelbart för handen: Ett alternativ för att blockera borgarna och skapa förutsättningar för att folkmaktsorganen och den revolutionära förtruppen skulle utvecklas och tillräckliga klassallianser skapas för revolutionen.

FURs lösning på detta var helt riktig: En offensiv för en revolutionär enhetsregering, bestående av krafter från FUR, SUV och folkmaktsorganen, samt om möjligt också från PCP och vänstermilitärer, på ett program som skulle utveckla förutsättningarna för en socialistisk revolution.

Detta var nödvändigt inte bara för att blockera borgarna, utan också för att skapa en nationell referenspunkt för folkmaktsuppbygget, starkare än den FUR själv kunde utgöra. Och för att påbörja dom reformer som skulle kunna skapa ett tillräckligt klasstöd för revolutionen, för att vinna respektive neutralisera olika delar av mellanskikten och småbourgeoisin: Krediter till småjordbrukarna o.s.v. Det var på detta sätt, och inte genom abstrakta enhetsfrontparoller till Mario Soares, som den viktiga frågan om klassallianser skulle kunna lösas, som man skulle komma ur dilemmat att småborgarna drabbades hårt av regeringens borgerliga politik men kunde mobiliseras att rikta sitt missnöje mot revolutionen och för reaktionen.

Eftersom man inte själv kunde välja tidpunkten för konfrontationen, måste vänstern givetvis samtidigt förbereda arbetarklassen för det väpnade upproret. Det var detta PRP menade med att det väpnade upproret stod på dagordningen – inte att det var något man omedelbart skulle sträva efter att genomföra. PRPs berömda ”upprorsmanifest” handlar just om att det väpnade upproret måste vara massornas verk och inte en isolerad kupp av vänstermilitärer. Detsamma gäller det av trotskisterna kritiserade manifestet från 18 revolutionära officerare den 20 november, vars kärnpunkt jag återgav i ArbetarKamp 9/12:

– Vi förkastar alla statskupper av officerare, skilda från arbetarnas och soldaternas organisationer. Det är dessa senare som måste gå i spetsen. Därför gäller det nu att utveckla, samordna och beväpna folkmaktsorganen. Denna väg till den socialistiska revolutionen är det enda som kan stoppa det inbördeskrig som regeringen provocerar fram.

Det var en klar polemik mot borgarnas vrångbilder av revolutionen, och också mot dom vänsterkupp-idéer som otvivelaktigt fanns inom vissa delar av *kommunistpartiet PCPs* vänster. Man kan kritisera Portugals revolutionärer för att dom, t.ex. i PRPs ”upprors-

manifest”, inte klarare preciserade vad dom menade med att ställa det väpnade upproret på dagordningen och exakt i vilka lägen det var aktuellt. Men detta, har inget att skaffa med trotskisternas kritik mot hela offensiven för en revolutionär enhetsregering, och mot att ö.h.t. ställa upproret på dagordningen.

Trotskisterna förlöjligade den revolutionära enhetsregeringen för att den inte skulle vara ett fullödigt uttryck för arbetarmakten (Internationalen 17/10), och manade istället till defensiv tills allt var klart för den fulländade socialistiska revolutionen. Facit på denna politik vet vi tyvärr redan: Det var just när defensivens förespråkare (PCP, understött av UDP, MDP och trotskisterna i LCI) fick initiativet inom vänstern, i november, som borgarklassen fick sitt länge eftertraktade tillfälle att slå till.

MES och PRP hade inget att göra med fallskärmsjägarnas påtryckningsaktion den 25 november. Den var dels spontan, och dels påskyndad av PCP-vänliga underofficerare. Men när det visade sig att högern tänkte utnyttja den som förevändning att slå till, var MES och PRP dom enda organisationerna som med kraft manade till offensiv för att blockera högerkuppen. Deras styrka räckte inte. Vägleda främst av PCP valde dom flesta defensiven, borgarna fick sitt manöverutrymme och utnyttjade det till 100%. Det var dom som förespråkade defensiven som var starkast, och det är dom som bär skulden för att borgarna kunnat upprätta sin förtrycksmaskin igen.

Det stämmer att revolutionärerna till viss del överskattade sin styrka. Men i detta sammanhang är det inte avgörande. För det blev borgarna som valde tidpunkten för konfrontationen. Inte dom.

Borgarna har idag allt intresse av att legitimera högerkuppen, genom att blåsa upp fallskärmsjägarnas aktion till ett vänster-kuppförsök och genom att hetsa mot MES och PRP. Det är beklagligt att KAF faller in i den hetsen. Särskilt beklagligt är att man, som jag visade i inledningen, inte ens drar sig för lögnen som vapen.

Sammanfattning

Det går inte att sammanfatta trotskisternas linje i vanliga politiska termer. Den är vänsteristisk i förhållande till MFA, sekteristisk i förhållande till den revolutionära vänstern, och högeropportunistisk i förhållande till socialistpartiet och i frågan om offensiv eller defensiv. Denna splittrade bild beror på att det inte är en politisk linje i vanlig mening. Varken här eller i Portugal är trotskisterna en sådan politisk kraft att dom behöver ta ansvar för sin politik. Dom kan inta den utomstående betraktarens bekväma ståndpunkt.

Den gemensamma nämnaren för trotskisternas linje står därför inte att finna i politiken, utan i förhållningssättet. Den sammanbindande länken är dogmatismen och idealismen: Man utgår från ett givet schema och försöker efter bästa förmåga passa in verkligheten i detta.

MFA = officerare vid makten = bonapartistisk borgerlig diktatur. Slutsats: Bekämpa och splittra. PS = arbetarparti. Slutsats: Samverka i proletär enhetsfront. Revolutionär enhetsregering = kompromiss i förhållande till den fulländade arbetarmakten. Slutsats: Vänta tills denna senare kan införas.

Hela tiden dessa standardrecept, som ska gälla i alla länder, i alla lägen. Istället för att analysera samhället i dess rörelse, är verkligheten bara till för att jämföras med ett redan färdigt schema. Är det något som inte stämmer, så är det osvikligen verkligheten det är fel på. Mycket riktigt är det just detta schema, och inte en gemensam politik, som håller samman den trotskistiska rörelsen. Den håller samman helt enkelt för att dom olika organisationerna där inte trampat ut barnskorna.

Solidaritetsarbetet

Trotskisternas ansvarslösa inställning till solidaritetsarbetet måste ses i ljuset av detta förhållningssätt. När FUR bildades, såg Förbundet Kommunist att detta var ett viktigt och avgörande steg framåt – det gav för första gången en möjlighet att bygga upp ett revolutionärt politiskt alternativ på nationell nivå att samlas kring. Vi tog initiativet till Portugalgrupperna, och portugalfonden där över 30.000 kronor samlades in till FUR. Trotskisterna hade kritik mot FUR, kritik som vi i och för sig anser vara felaktig. Men det viktiga i detta sammanhang är, att KAF såg denna sin kritik mot FUR som viktigare än den progressiva betydelsen av att FUR bildats. Därför vägrade KAF att delta i solidaritetsarbetet, trots att deras egen broderorganisation LCI deltog i FUR.

Man anklagade vårt solidaritetsarbete för att vara sekteristiskt, och talade vitt och brett om ett bredare solidaritetsarbete. Vi ansåg att ett solidaritetsarbete med avantgardet i FUR var nödvändigt, eftersom kampen i Portugal utvecklats så långt att den gällde makten i samhället. Men vi ansåg också, att detta skulle kompletteras med bredare kampanjer och insamlingsprojekt. Trotskisterna skrev mycket om bredare solidaritet – men rörde inte ett finger för att förverkliga den. Resultatet blev att man, sedan insamlingen i våras till LCI inför valet (!), ställt sig nästan helt utanför allt stödarbete för den portugisiska revolutionen. Berodde det på att man ansåg sig sakna resurser så borde man erkänna det. Kanske borde man i så fall också omfördela dom krafter som ägnade sida upp och sida ner i Internationalen åt att kritisera Förbundet Kommunist och den portugisiska vänstern till viktigare uppgifter. Den kritiken är ändå svår att ta på allvar, när den kommer från en organisation som känner så lite ansvar för den internationella solidariteten.

Så länge trotskisterna inte behöver ta ansvar för sin politik, är det för mycket att hoppas på att dom skulle göra en grundlig självkritik på sin syn i Portugal-frågan. Men dom är fortfarande välkomna att delta i solidaritetsarbetet, och visa att det kanske funnits något av politiskt allvar bakom alla dom spaltmeter dom skrivit om Portugal.

Stig Andersson